

Národopisná expozícia „Z klenotnice ľudového umenia“ a expozícia „Zo života predkov“

Národopisná expozícia „Z klenotnice ľudového umenia“ je venovaná kráse – je reprezentatívnym výberom z najkrajších zdobených predmetov etnografickej zbierky múzea. Exponáty pochádzajú z 2. polovice 19. a 1. polovice 20. storočia.

Expozícia „Zo života predkov“ pomocou troch najcharakteristickejších oblastí ľudovej kultúry, ako poľnohospodárstvo, chov hospodárskych zvierat, ľudové stavitelstvo a bývanie, zavedie návštevníka do 1. polovice 20. storočia.

Národopisná expozícia „Z klenotnice ľudového umenia“ je venovaná kráse – je reprezentatívnym výberom z najkrajších zdobených predmetov etnografickej zbierky múzea. Exponáty pochádzajú z 2. polovice 19. a 1. polovice 20. storočia.

Sú to predovšetkým úžitkové predmety vyhotovené pre potreby rodiny a hospodárstva, pre vlastné potešenie, dary lásky pre milované osoby, predmety so sviatočnou, obradovou a reprezentačnou funkciou. Sú vyhotovené z prírodných, ľahko prístupných materiálov a ich výzdoba reprezentuje vkus a estetické cítenie ich výrobcov a užívateľov – t.j. ľudu v Novozámockom okrese.

Expozícia ľudového umenia je členená podľa základného materiálu exponátov, delí sa na tematické skupiny: drevo, prútie, slama, koža, rohovina, kov (železo, mosadz, striebro), hlina a textil.

Najpočetnejšiu skupinu tvoria drevené predmety – krásne vyrezávané, datované, menami alebo iniciálkami značené praslice, mangle, kuchynské potreby, paličky a rebríčky ku kvetom (dary lásky); kulače, fokoše, oporné palice, bičiská (pre potreby chlapov); sakrálne plastiky (pamiatky z pútnických miest) a niektoré zdobené kusy ľudového nábytku (tulipánová truhlica, stoličky). Zaujímavú skupinu tvoria kovové predmety – ozdobne kované železné súčiastky domu, pekne tvarované, menami či iniciálkami značené železné klíny z náhrobných krížov. Zvlášť pekná je kolekcia mosadzných a hlavne strieborných ľudových šperkov a ozdôb, doplnkov novozámockého ľudového odevu – filigránové, granulované a torované gombíky, spony a ihlice rôznych tvarov a rozmerov.

Kolekciu hlinených nádob tvoria zdobené hrnce, krčahy, džbány, mliečniky, pekáče, misy a taniere z rôznych hrnčiarskych dielní Slovenska i Zadunajska.

K najreprezentatívnejším exponátom patria ľudové textílie – vyšíváním a vytkávaním bohato zdobené odevné súčiastky (rukávce, pruclíky, čepce, zástery, šatky na hlavu i na plecيا), bytový (obrusy, obliečky, uteráky, utierky) a obradový (prikrývky na krst, na košík do kúta, odievačky na vádzku, smútočné plachty, obrusy, uteráky) textil.

Expozícia je doplnená dobovými kresbami Jána Thaina, zakladateľa novozámockého múzea.

Expozícia „Zo života predkov“

Expozícia „Zo života predkov“ pomocou troch najcharakteristickejších oblastí ľudovej kultúry, ako poľnohospodárstvo, chov hospodárskych zvierat, ľudové stavitel'stvo a bývanie, zavedie návštevníka do 1. polovice 20. storočia.

Hlavným zdrojom obživy ľudu našej úrodnej krajiny bolo obrábanie pôdy – hlavne pestovanie obilnín, okopanín a zeleniny. Expozícia poľnohospodárstva predstavuje celoročný cyklus práce roľníka – orbu, sejbu, žatvu, mlatbu a uskladnenie úrody. Vystavené náradia – styky na vypichovanie buriny, nástroje na kovanie a ostrenie kosa, kosáky, hrable, vidly, cepy, vejačky, merice, koše, zásobnice na plodiny; záhradnícke paličky na sadenie, motyčky, rýľčeky a lopatky na polievanie sú výrobkami našich predkov, jednoduchých roľníkov. Svedčia o ich zručnosti, múdrosti a vrelom vzťahu k pôde – živiteľke.

V živote dedinského ľudu má dôležitú úlohu aj chov hospodárskych zvierat – hlavne hovädzieho dobytku, koní, ošípaných, oviec a hydiny. Túto časť expozície prezentujú predmety potrebné na chov, ochranu a využitie hospodárskych zvierat – jarmá, chomút, konský postroj, podkovy a zubadlá, zvonce, biče, nožnice na seno a slamu, na strihanie oviec, klonka pre kvočku, napájadlo pre hydinu, nástroje na ošetrovanie a liečenie domácich zvierat a pod.

Obsiahla téma ľudového stavitelstva v expozícii je prezentovaná pomocou fotografií a pôdorysných náčrtov. Najatraktívnejšou časťou expozície je ukážka ľudového bývania – interiéru časti izby, tzv. svätého kúta so stolom, rohovou lavicou, stoličkami, zrkadlom a svätými obrazmi, medzi nimi na Novozámocku veľmi obľúbeným hracím obrazom. Kuchynská časť je venovaná pečeniu chleba.

Expozícia je určená hlavne pre žiakov základných škôl. Nakoľko predstavuje život na dedine od konca 19. do pol. 20. storočia pomocou autentických predmetov, vynikajúco sa využíva na výučbu vlastivedy pre tretie a štvrté ročníky.

